

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kende Péter Ügyvédi Iroda (címe., ügyintéző ügyvéd: dr. Kende Péter) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (1011 Budapest, Fő utca 44-50., ügyintéző: dr. Tóth-Maros Ildikó jogtanácsos) által képviselt Magyar Állam alperes ellen közérdekű adat kiadása miatt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2017. november 16. napján meghozott 22.P.22.965/2017/11. számú ítélete ellen a felperes részéről 12. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 15.000 (tizenötezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes a 1357 Budapest, Kossuth tér 1-3. címre megküldött levélben adatigénnyelssel fordult az alpereshez, mely szerint az ún. svájci alvószámlák ügyére vonatkozóan kérte adatok kiadását.

Az alperes a felperesi levélre nem válaszolt, ezért a felperes keresetet terjesztett elő, melyben az alábbi, ún. svájci alvószámlák ügyére vonatkozó adatok kiadását kérte az alperestől költségtérítés igénylése nélkül:

Tervezi-e a alperes neve, hogy a Svájci Államszövetség 1962-ben hozott határozata és a alperes nevével 1973-ban kötött egyezménye alapján elszámol a svájci alvószámlák örököseivel? Mit tett a alperes neve azzal a 325.000 svájci frankkal és annak törvényes kamatával, amelyre az Egyezmény „Bizalmas jegyzőkönyve” szerint a Szerződő Felek beszámítással éltek? Amennyiben a alperes nevének az az álláspontja, hogy nincs fizetési kötelezettsége a számlatulajdonosok örököseivel szemben, akkor mi a jogalapja a 325.000 svájci frank beszámításának? Megváltozott-e a alperes neve álláspontja arra vonatkozóan, hogy felkutatja és kielégíti az örököseket? Mi történt azt követően, hogy a alperes neve képviselőjében a Pénzügyminisztérium a Népszabadság 1997. november 29-ei számában örököseket kereső hirdetményt tett közzé? Jelentkeztek-e az örökösök? Megtörtént-e az örökösök kielégítése? Milyen összegben kerültek kielégítésre az örökösök egyenként? Indultak-e az ügyben perek? Az ügyben indult perek milyen eredménnyel zárultak? Milyen ügyszámon voltak folyamatban az üggyel kapcsolatos perek?

Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Azzal védekezett egyrészt, hogy a felperes nem azzal szemben indított keresetet, akinél az adat megismerése iránti igényt előterjesztette. A Kúria 4/2003. számú PJE határozatára és a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 3:405. § (2) bekezdésére hivatkozással előadta, hogy az adatmegismerésre vonatkozó igény polgári jogi igény, polgári jogi jogviszonyokban pedig a alperes neveot az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter - azaz a nemzeti fejlesztési miniszter - képviseli. Mindezek ellenére a felperes az adatigénylését nem a képviselőre jogosult miniszternél terjesztette elő, így az nem tudott eleget tenni a felperesi kérelemnek. Hivatkozott arra is, hogy az állam testületek és szervezetek összessége, a feladatait nem közvetlenül, hanem szervei útján látja el, jogi aktusok kibocsátására is csak ezeken keresztül képes. A alperes neve mint jogi személy nem minősül állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szervnek, amiből következik, hogy a kiadni kért adatok nem keletkezhetnek a tevékenységére vonatkozóan vagy a közfeladatának ellátásával összefüggésben. A alperes neve az információs önrendelkezési jogról és információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Info tv.) 3. § 9. pontja szerint sem minősül adatkezelőnek.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 30.000 forint perköltséget.

Az elsőfokú bíróság döntését az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Info tv.) 26. § (1) bekezdésére alapította.

Indokolása szerint a felperesnek kellett bizonyítania, hogy a keresettel érintett adatok az alperes kezelésében állnak és közérdekű adatnak minősülnek az Info tv. 26. (1) bekezdése alapján. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az állam, mint vagyoni jogviszonyok alanya jogi személy, az egyes állami feladatok ellátása hatáskörök szerint megoszlik a különféle állami szervek között. Egyetértett azzal az alperesi védekezéssel, hogy közérdekű adat csak az adatot ténylegesen kezelő szervtől kérhető. Mivel a alperes neve ténylegesen nem kezeli a keresettel érintett adatokat, hanem más szervek útján, az állammal szemben közérdekű adat megismerése iránti igény nem támasztható. Utalt arra is, hogy marasztalás esetén a határozat végrehajtása az állammal szemben aggályos lenne, hiszen az abban foglaltakat is csak valamelyik szerve útján tudná teljesíteni. Figyelemmel arra, hogy a keresettel érintett adatok nem a alperes neve kezelésében állnak, szükségtelennek tartotta további vizsgálatát annak, hogy közérdekű adatoknak minősülnek-e, és a keresetet elutasította. A perköltségről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján határozott.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést.

Kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és az alperes kereset szerinti marasztalását. Fellebbezésében a Ptk. 3:405. § (1), (2) bekezdése, a Ptk. kommentár, valamint jogirodalmi álláspontokra hivatkozással azzal érvelt, hogy az állam éppen olyan jogi személy, mint egyéb szervezetek. Maga az állam is köztisztviselő, ugyanolyan jogalanyisággal kell rendelkeznie a polgári jogi jogviszonyokban, mint amilyen az erre irányadó jogszabályok szerint jogi személynek minősülő más szervezeteket is megillet. Példákon keresztül mutatta be, hogy az államszervezetben belül több állami szervre is igaz az, hogy ténylegesen nem, hanem más szervek útján kezeli a keresettel érintett adatokat. Ez tehát nem szünteti meg az állam, mint jogi személy perelhetőségét, perbeli legitimációját, sem pedig a jogi személy felelősségét.

Álláspontja szerint, ha állampolgárként a polgári jogviszonyban egyenlő félként magától a alperes nevetől kér adatokat, az állam eldöntheti, hogy melyik szerve útján teljesíti kötelezettségét, nem a felperesnek kellett volna megjelölni ezért, hogy melyik szervtől kér tájékoztatást. Utalt arra is, hogy korábban a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumot perelte, azt a pert pedig azért veszítette el, mert a

Fővárosi Törvényszék egy másik tanácsa azzal az indoklással utasította el a kereseteit, hogy nem a megfelelő szervet perli, a kért adatoknak a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium nem kezelője. Hivatkozott arra is, hogy a kért adatok a alperes neve és a Svájci Államszövetség között kötött szerződéssel eliminált vagyonokra vonatkoznak. Megalapozatlan ezért az az elsőfokú bírósági indoklás is, hogy a keresettel érintett adatok nem az állam kezelésében állnak.

Hangsúlyozta, hogy az állam, mint egységes egész vesz részt a polgári jogviszonyokban, és állami feladatot lát el, a közérdekű adatokról való tájékoztatás is állami feladat. A kérdések egy olyan megállapodás, illetve annak bizalmas kiegészítő jegyzőkönyvével voltak kapcsolatban, ami alapján sok ezer menekülő ember vagyonáról az állam lemondott, ezek közérdeklődésre tartanak számot, és közérdekű adatok.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta. Az Info tv. 26. § (1) bekezdése, 3. § 5., 9. és 10. pontjában szereplő fogalmakra figyelemmel azt a következtetést vonta le, hogy közérdekű adatot csak olyan közfeladatot ellátó szerv vagy személy tud kiadni, amely az adaton műveletet képes végezni, az adatkezeléssel kapcsolatos döntést hozhat. A alperes neve nem közfeladatot ellátó szerv, a felperes által kért adatokon műveletet nem végez, adatkezelésre vonatkozó döntést nem hozott. Az állam, mint jogi személy, azaz mint magánjogi jogok és kötelezettségek alanya nem is hozhat döntést, arra a jogszabályban meghatározott és feljogosított szerveinek van lehetősége. Hivatkozott a Ptk. 3:405. §-hoz fűzött miniszteri indoklásra, mely szerint „speciális rendelkezéseket igényel [...] az a helyzet, amikor az állam, mint egész, nem egyes szervein keresztül kíván magánjogi jogviszonyokban részt venni. A törvény kimondja, hogy erre az államnak, mint jogi személynek lehetősége van. Természetesen az államnak, mint jogi személynek szüksége van képviselőre.” Megítélése szerint ez az indoklás is alátámasztja azt, hogy az állam egyes szervein keresztül vesz részt a magánjogi jogviszonyokban és kivételes esetben lép fel önállóan, amikor a jogviszony természete azt nem zárja ki.

Figyelemmel arra, hogy az Info tv. olyan tevőleges magatartást vár el az adatkezelőtől, amire a alperes neve önállóan nem képes, a jogviszony jellegénél fogva a kötelelem kötelezettje sem lehet.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntésével egyetértett az alábbi, az elsőfokú bíróság indokaitól részben eltérő indokokra figyelemmel.

Az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy a felperes igényét jogkérdésként és az Info tv. 26. § (1) bekezdés alkalmazásával kellett elbírálni.

Az Info tv. 26. § (1) bekezdése a közfeladatot ellátó szerv, illetve személy számára írja elő a tájékoztatást a közérdekű adatokról. Nem annak volt jelen perben elsődlegesen jelentősége, hogy ki kezeli az adatokat, hanem annak, hogy az állam nem felel meg az Info tv. szerinti szerv és a személy fogalmának sem, így közfeladatot ellátó szervnek, vagy személynek sem minősül. Az Info tv. 26. § (1) bekezdése alapján nem az állam, hanem annak szervei, illetve a keretében működő közfeladatot ellátó személyek kötelezhetőek, ennél fogva az alperessel szemben előterjesztett kereset nem volt alapos.

A fellebbezési és fellebbezési ellenkérelemre tekintettel a másodfokú bíróság az alábbiakat emeli ki.

Az Info tv. 26. § szerinti kötelezettség az Alaptörvény a közérdekű adatokra vonatkozó

információszabadságot általánosan biztosító VI. Cikk (2) bekezdésén alapul. A közérdekű adatok megismeréséhez való jog alapvető jog, azonban önmagában nem keletkeztet vagyoni jogi, személyiségi jogi jogviszonyt. Alapítanok voltak ezért azok az ítéleti, illetve perben, fellebbezési szakban előadott érvelések, amelyek abból indultak ki, hogy a Ptk. 3:405. §-a alapján a polgári jogviszonyokban az állam mint jogi személy, miként vesz részt, illetve hogyan kell értelmezni az állam mint jogi személy fogalmát. Az Info tv. 31. § (4) bekezdése kifejezetten lehetővé teszi a polgári jogképességgel nem rendelkező szervek, személyek perlését az állam polgári jogi jogképességnek semmilyen funkciója nincs abból a szempontból, hogy kivel szemben kell az igényt érvényesíteni. Az állam nem köztisztviselő, a közigazgatási jog ebben a vonatkozásban a közigazgatási szervezetrendszerben írja le, meghatározva, hogy mely szervnek mi a hatásköre, feladata, amiből következethető, hogy mely szerv milyen közérdekű adatok, információk birtokában van. A közérdekű adatok megismeréséhez való jog azonban alapvető jog (alapjog), amelynek érvényesülését az Info tv. 26. § (1) bekezdése biztosítja azáltal, hogy a közfeladatot ellátó szervek kötelezettségévé teszi a tájékoztatást a közérdekű adatokról. A kötelezettséget és az adatigénylő jogát tartalmazó jogviszony ezért nem az állam jogképességével érintett polgári vagyoni jogi, vagy közigazgatási jogi, hanem alapjogi jogviszony, amelyből eredő kötelezettség bírósági kikényszerítését - az ott írt kereseti kérelem fajtáknak megfelelően - az Info tv. 31. § (1) bekezdése teszi lehetővé a polgári bíróság előtt, ennél fogva a polgári eljárásjog szabályai szerint. A közérdekű adatok megismerési igényére alapított bírósági eljárás közvetlen alapjogi igényérvényesítés.

Az adatigénylő gyakran van nehéz helyzetben, mivel nem tudja, hogy az állami szervezetrendszer mely szerve kezeli a kért közérdekű adatot, illetve a megismerni kívánt információt milyen dokumentum, hogyan tartalmazza. Az Info tv. 26. § (1) bekezdésére alapított jogérvényesítés feltétele, hogy az igény közérdekű adat megismerésére irányuljon, illetve az azt kezelő szervvel szemben terjesszék elő. Az adatkezelő tekintetében az alperes által idézett, a személyes adatokra vonatkozó az Info tv. 3. § 9., 10. pontjában foglalt adatkezelői, adatkezelési fogalom meghatározás azonban ennek vizsgálata során nem ügydöntő. A közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesíthetőség ugyanis nem azon múlik, hogy ki határozza meg az adatkezelés célját, eszközeit, kinél van a közérdekű adatot tartalmazó dokumentum, hanem azon, hogy az adott közfeladatot ellátó szerv kezeli-e a kért közérdekű adatot, illetve közérdekű információt.

A közérdekű adatok megismeréséhez való alapvető jog az információszabadság érvényesülését szolgálja. Az állami és önkormányzati működés átláthatósága érthetővé teszi a közpénzek felhasználását, a közhatalom gyakorlásának folyamatát, a működés ellenőrizhetősége visszaszorítja a korrupciót, növeli a bizalmat az állami, önkormányzati szervek tevékenysége iránt, elősegíti a hibás működések kiküszöbölését, a tények alapján alkotott véleménynyilvánítást a közügyekre vonatkozó kérdésekben, a demokratikus jogállami működés szempontjából ezért kiemelkedő jelentőséggel bír. Az információkhoz való hozzáférés fontosságát számos nemzetközi és európai dokumentum jeleníti meg, általában a véleménynyilvánítás szabadságának részeként (pl. Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 19. Cikk, Emberi Jogok Európai Egyezménye 10. Cikk). Az UNESCO Brisbane-i nyilatkozata (2010.) az információk proaktív közzétételének fontosságát emeli ki, az Európai Parlament Közgyűlésének 1979. évi 854. számú ajánlása szerint szükséges a kormányzati iratokhoz való hozzáférés biztosítása, a parlamenti demokrácia alapja a megfelelő tájékozottság. Az Alkotmánybíróság határozataiban szintén hangsúlyozta a közérdekű adatok megismerhetőségének fontosságát, a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog kitüntetett alkotmányos védelemben részesülését a véleménynyilvánítás szabadságával összefüggően [pl. 34/1994 (VI. 24.) AB határozat, 6/2016. (III. 11.) AB határozat]. Erre figyelemmel a közfeladatot ellátó szervnek elő kell segítenie a közérdekű adatokról való tájékozódást, és nem felel meg az Alaptörvénynek az a gyakorlat, ha valamely közérdekű feladatot

ellátó szerv a közérdekű adatkérésre nem válaszol, vagy az eredményes adatkéréshez szükséges információkat visszatartja. Ebből azonban nem következik, hogy az Info tv. 26. § (1) bekezdését figyelmen kívül hagyva, közfeladatot ellátó szerv helyett az államot lehessen a közérdekű adat kiadására kötelezni. A felperes ugyanis adott esetben az államigazgatási szervezetrendszer megfelelő, akár legmagasabb szintű közfeladatot ellátó szervétől kérheti közérdekű adatként az arra vonatkozó információkat is, hogy az általa megismerni kívánt államigazgatási szervezetnél keletkezett közérdekű adat, információ, mely jogszabály alapján, mely irányítása alá tartozó közfeladatot ellátó szerv birtokában van.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét helybenhagyta.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért az alperes javára a másodfokú bíróság a Pp. 239. § folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) bekezdése alapján 15.000 forint összegben megállapított jogtanácsosi munkadíj mint perköltség megfizetésére kötelezte a felperest.

A fellebbezési eljárás az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 57. § (1) bekezdés o) pontja alapján illetékmentes.

Budapest, 2018. január 26.

dr. Kisbán Tamás s.k.
a tanács elnöke

dr. Istenes Attila s.k.
előadó bíró

dr. Kovaliczky Ágota s.k.
bíró